

Asia: VN/17575/2021

Luonnos hallituksen esityksestä SORA-säännösten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne muutosehdotuksista alla olevaan tekstikenttään

Sivistan lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä SORA-säännösten muuttamisesta

Sivista kiittää mahdollisuudesta lausua opetus- ja kulttuuriministeriölle. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia sekä niihin liittyviä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 26 §:ää ja rikosrekisterilain 6 §:ää. Lisäksi esityksessä ehdotetaan kumottavaksi opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annettu laki.

Sivistan huomiot esitysluonnokseen

Kannatettavaa

Sivista pitää esitettyjä muutoksia pääosin kannatettavana. Esitetyt tiedonsaantioikeudet ovat riittävän laajoja koulutuksen järjestäjän näkökulmasta katsottuna. Huumausainetestauksen liittyvät esitykset selkiyttävät Sivistan mukaan nykytilaa. Kannatettavaa on myös Valviran kanssa tehtävän yhteistyön tiivistyminen sekä iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden kanssa tehtävän työskentelyn lisääminen SORA-säännösten piiriin.

Tarkennettavaa tai muuten huomioitavaa

Sivista ehdottaa opiskeluoikeuden pidättämiseen liittyvissä pykälissä huomioitavaksi myös tapaukset, jossa opiskelija viivyttää tai muutoin jättää toistuvasti menemättä terveydentilan toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin tai tutkimuksiin. Nykyinen kieltäytymistä koskeva muotoilu on tulkinnanvarainen siltä osin, että opiskelija voi halutessaan tahallisesti vältellä tarkastusta tai tutkimusta pitkäänkin yksinkertaisesti perumalla ja siirtämällä eteenpäin jo sovittuja tarkastusaikoja.

Sivista katsoo myös, että opiskelijan tulisi olla velvollinen ilmoittamaan koulutuksen järjestäjälle, mikäli hänen rikosrekisterissään tapahtuu opiskeluaikana muutoksia. Koulutuksen järjestäjien tiedonsaantioikeus vireillä olevista opiskeluoikeuden peruutusprosesseista, jotka eivät ole johtaneet päätöksiin, tulisi olla esitettyä pidempi. Sivista pitää viittä vuotta kohtuullisena aikana.

Vaikutukset koko sivistysjärjestelmään

Sivista pitää tärkeänä koulutuksen järjestäjien resurssien turvaamisen. Vaikka hallituksen esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, ovat nämä esitetyt muutokset jälleen yksi pieni hallinnollinen lisäkuorma jo entistä suurem määrään pieniä hallinnollisia lisätöitä koulutuksen järjestäjille tällä hallituskaudella. Sivista katsoo, että koulutuksen järjestäjien hallinnollinen kokonaiskuorma on arvioitava sekä otettava huomioon hallituksen esityksiä tehtäessä ja resursseissa puhuttaessa. Koulutuksen järjestäjiä rasittavat hallinnollisen työn kasvun lisäksi kasvavat palkkakustannukset.

Sivista pitää erittäin ongelmallisena opetus- ja kulttuuriministeriön esitystä menettelystä opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevassa asiassa ja kurinpitoasiassa. Kiusaamisen ehkäisyä koulutuksessa koskeva lakiesitys HE127/2021 vp ja perustuslakivaliokunnan kuulemisen (PeVL 48/2021 vp) myötä opetus- ja kulttuuriministeriö esittää laissa ammatillisen koulutuksessa 93 §:n mukaan, että yksityisoikeudellisella ammatillisen koulutuksen järjestäjällä ei ole oikeutta suoraan erottaa kurinpidollisista syistä oppivelvollista opiskelijaa. Perustuslakivaliokunta tulkitsee erottamisen merkittäväksi julkisen vallan käytöksi, minkä vuoksi erottamispäätöksen tekijän tulisi olla koulutuksen järjestäjän kotikunnan monijäseninen toimielin.

Sivista pitää tilannetta erittäin kohtuuttomana yksityismuotoisten ammatillisen koulutuksen järjestäjien näkökulmasta. Heitä ei kohdella yhdenvertaisesti sekä suhteessa muihin yksityisoikeudellisiin oppivelvollisten kouluttajiin että suhteessa kunnallisiin toimijoihin. Sivista katsookin, että yksityismuotoiset koulutuksen järjestäjät joutuvat nyt kohtuuttomaan asemaan, varsinkin, jos he toimivat valtakunnallisella tasolla.

Lisäksi myös opiskelijoiden oikeusturva vaarantuu, kun koulutuksen järjestäjän rekisteröity kotipaikkakunta määrittää, minne opiskelijan tapaus otetaan käsittelyyn. On täysin kohtuutonta, että esimerkiksi Oulussa opiskelevan nuoren asuntolasta erottaminen käsiteltäisiin Helsingin

kaupungin asettamassa monijäsenisessä toimielimessä, vailla ymmärrystä ja tietämystä paikallisesta tilanteesta.

Yksityismuotoiset oppilaitokset kokevat, että ylläpitäjäneutraaliteetti on vaarantunut ja jopa murentunut. Sivista edellyttääkin, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee kaikkensa yksityisoikeudellisen koulutusmuodon omaavien koulutuksen järjestäjien toimintaedellytysten turvaamiseksi sekä esittää lakimuutoksia ylläpitäjäneutraaliteettia säilymistä puolustaen.

Voitte arvioida muutosehdotusten vaikutuksia alla olevaan tekstikenttään

-

Rode Jussi-Pekka
Sivistystyönantajat ry